

Asia: VN/17016/2024

Hallituksen esitys ilmailun turvallisuutta edistäviksi säädöstarkistuksiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ilmailulain 158 §

Esitysluonnoksessa ehdotetaan laajennettavaksi 158 § 3 momentin mukaista poikkeusta velvollisuudesta hakea lentoestelupaa siten, että poikkeus kattaisi myös lentopaikalle sekä sen esterajoitus- ja estesuojauspinnoille ja muille lentopaikkaan kuuluville alueille lentopaikan pitäjän kanssa sovitusti asetettavat laitteet, rakennukset, rakennelmat ja merkit. Esteen asettajan ja lentopaikan pitäjän välisessä sopimuksessa voitaisiin sopia lentopaikan pitäjälle esteen johdosta maksettavasta korvauksesta.

Pykälän perustelutekstissä viitataan ilmailulain 2 § 1 momentin 25 kohdan lentopaikkaa koskevaan määritelmään, jonka pohjalta alue, johon esitetty laajennus soveltuisi, olisi Finavian lentoasemien osalta paitsi lentoaseman aitojen sisäpuolinen lentokenttä- ja turvalvottu alue, myös sellainen lentoaseman ulkopuolinen alue, jolle ulottuva lentoeste läpäisee lentoaseman lentoesterajoituspinnan. Tällainen alue voi enimmillään ulottua 15 kilometrin etäisyydelle lentoaseman mittapisteestä, joten kyse on merkittävästä laajennuksesta nykytilaan. Mikäli muutos tulee voimaan esitetyn mukaisena, Finavia tulee erikseen arvioimaan lentoasemiensa osalta sen, mille alueille lentoesteiden asettaminen on sopimusperusteisesti mahdollista.

Ilmailulain 158 a §

Finavia pitää erinomaisena, että 1.10.2023 voimaantullutta ja tarkoitustaan vastaamattomaksi osoittautunutta lentoestelupaa koskevaa toimintamallia pyritään korjaamaan nopealla aikataululla. Finavia ei voimassa olevaa sääntelyä valmisteltaessa ollut huolissaan lentoestelupiin liittyvän selvitystyön korvaamisesta, vaan siitä, että liikenne- ja viestintävirastolla on lupaviranomaisena resurssit ja osaaminen lentoestelupahakemusten käsittelyssä ja lupamenettely toteutetaan jatkossakin tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Tämä ei ole toteutunut, joten sääntelyn nopea korjaaminen on tarpeen.

Esitysluonnoksen mukaan lentoesteluvan hakijan on liitettävä hakemukseensa Suomessa toimivien lentomenetelmäsuunnittelupalveluiden tarjoajien selvitykset suunnitellun lentoesteen vaikutuksesta lentomenetelmiin sekä selvitykset lentoesteen vaikutuksista lentopaikan lentoesterajoituspintoihin niiden lentopaikkojen pitäjiltä, joiden vaikutuspiirissä laite, rakennus, rakennelma tai merkki on. Selvityksen antajat voivat periä selvityksestä kohtuullisen korvauksen. ”

Finavia katsoo, että esitys lisää luvanhakijan työmäärää sekä kustannuksia ja hakijan kannalta olisikin ensiarvoisen tärkeää, että liikenne- ja viestintävirasto lupaviranomaisena laatisi selkeän ohjeistuksen siitä, keneltä kaikilta toimijoilta selvitystä tulisi kussakin tilanteessa pyytää. Finavia esittääkin harkittavaksi toimintamallia, jossa lentoestehakemus saatetaan ensin vireille liikenne- ja viestintävirastoon, joka antaa hakemukselle myös selvitystyötä helpottavan lentoesteen yksilöivän tunnuksen, ja vasta sen jälkeen hakija viraston ohjeistamana pyytää edellä mainittuja selvityksiä. Tästä lentoestehakemuksesta selvityksineen muodostuu myöhemmässä vaiheessa täydennetty lentoestelupahakemus, ellei siitä selvitystyön yhteydessä ole tehty 158 § 3 momentin mukaista sopimusta lentopaikan pitäjän kanssa, jolloin lentoestelupaa ei lopulta tarvita.

Esitysluonnoksen mukaan lentoeste katsotaan olevan lentopaikan vaikutuspiirissä silloin, kun se sijoittuu lentopaikan alueelle siinä merkityksessä mitä lentopaikalla tarkoitetaan ilmailulain 2 § 1 momentin 25 kohdassa. Tämän pohjalta selvitys pitää pyytää sen lentopaikan pitäjältä, jonka alueella lentoeste sijaitsee tai johon kuuluvan lentoesterajoituspinnan lentoeste läpäisee. Sen lisäksi, että lentopaikan pitäjän selvitys ottaa kantaa siihen läpäiseekö lentoeste lentopaikan esterajoituspinnan, selvityksessä tulisi Finavian näkemyksen mukaan ottaa kantaa myös siihen, mitkä ovat lentoesteen vaikutukset lentopaikan pitäjälle ja lentoliikenteen sujuvuudelle. Vasta tämän perusteella liikenne- ja viestintävirastolla on lupaviranomaisena mahdollisuus arvioida, täytyvätkö lentoesteluvan myöntämiselle asetetut 158 a § 4 momentin edellytykset. Esitysluonnokseen sisältyvää 158 a §:n uutta 3 momenttia tulisikin vielä muuttaa siten, että lentopaikan pitäjän selvityksen on otettava kantaa paitsi lentoesterajoituspinnan läpäisyyn, myös lentoesteen vaikutuksiin lentopaikan pitäjälle sekä lentoliikenteen sujuvuudelle.

Kuten esitysluonnoksessa on tunnistettu, lentoesteen vaikutusten selvittäminen voi aiheuttaa merkittävän työmäärän lentopaikan pitäjälle ja lentomenetelmäsuunnittelupalveluiden tarjoajalle, joten on perusteltua, että ne saavat selvitystyöstään työmäärään perustuvan kohtuullisen korvauksen, jonka suuruus määräytyy kustannusperusteisesti, eli selvitystyön kustannuksista ja kohtuullisesta katteesta. Esitysluonnoksen mukaan myös lentoesteestä aiheutuvat lentomenetelmän muutoskustannukset voitaisiin sisällyttää selvitystyöstä perittävään korvaukseen, mikä selkeyttää vastuuta lentoesteen aiheuttamien kustannusten kantamisesta.

Finavia pitää tärkeänä, että lentoestelupamenettely toteutetaan jatkossa tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Näin ollen on myös keskeistä, että liikenne- ja viestintäviraston asianosaiskuuleminen kohdistuu vain asianosaisasemassa oleviin toimijoihin. Kuten esitysluonnoksessa on todettu, lentopaikan pitäjä ei olisi asianosainen, eikä sitä näin ollen kuultaisi tilanteessa, jossa lentoeste ei sijaitse lentopaikan vaikutuspiirissä. Pykäläkohtaisissa 158 a §:n perusteluissa on tältä osin viitattu lentopaikan läheisyyteen, mikä tulisi Finavian näkemyksen mukaan selkeyden ja yhdenmukaisuuden vuoksi korjata viittauksella lentopaikan vaikutuspiiriin.

Finavia esittää vielä pohdittavaksi, tulisiko esitysluonnoksen mukaiset 158 a §:n momentit kirjoittaa lupaprosessin etenemistä mukailevaan järjestykseen siten, että sääntely olisi mahdollisimman selkeää ja hakijaa ohjaavaa. Järjestys voisi olla kuten alla:

158 a §

Lentoesteluvan myöntäminen

Liikenne- ja viestintävirasto myöntää hakemuksesta 158 §:n 2 momentissa tarkoitetun lentoesteluvan. Lupaa voi hakea laitteen, rakennuksen, rakennelman tai merkin omistaja, haltija tai ylläpitäjä.

Hakijan on liitettävä hakemukseensa Suomessa toimivien lentomenetelmä-suunnittelupalveluiden tarjoajien selvitykset suunnitellun lentoesteen vaikutuksista lentomenetelmiin sekä selvitykset lentoesteen vaikutuksista lentopaikan lentoesterajoituspintoihin niiden lentopaikkojen pitäjiltä, joiden vaikutuspiirissä laite, rakennus, rakennelma tai merkki on. Selvityksen antaja voi periä selvityksestä kohtuullisen korvauksen.

Liikenne- ja viestintäviraston on ennen luvan myöntämistä arvioitava lentoesteen vaikutukset lentoliikenteen sujuvuudelle ja lentopaikan pitäjälle, erityisesti vaikutukset lentomenetelmiin ja lentopaikan lentoesterajoituspintoihin.

Liikenne- ja viestintäviraston on ennen luvan myöntämistä kuultava asianosaisia ilmailuliikennepalvelun tarjoajia, lentopaikan pitäjiä, lentomenetelmien suunnittelijoita, niitä viranomaisia, joiden toimintaan haetulla esteellä voisi olla vaikutusta ja muita asianosaisia. Merialueelle sijoitettavasta tuulivoimalasta on aina kuultava Rajavartiolaitosta. ”

Liikenne- ja viestintäviraston on myönnettävä lentoestelupa, jos lentoturvallisuus ei vaarannu ja jos suunnitellun esteen aiheuttamaa haittaa lentoliikenteen sujuvuudelle voidaan käytettävissä olevilla lentomenetelmän suunnittelukriteereillä vähentää siten, ettei se aiheuta lentopaikan pitäjälle kohtuutonta haittaa tai vaikeuta lentoliikenteen sujuvuutta.

Esitysluonnoksen ulkopuolelta Finavia esittää lisäksi samassa yhteydessä pohdittavaksi lentoesterekisteriä koskevan ilmailulain 158 b §:n tarkentamista siten, että pykälästä käy selkeästi ilmi se, että rekisteriin on merkittävä paitsi lentoesteluvan saaneet lentoesteet, myös ne lentoesteet, joista on sovittu sopimuksella lentopaikan pitäjän kanssa sekä ne esteet, jotka lentopaikan pitäjä on itse asettanut tai jotka on asetettu sen toimeksiannosta.

Ajo-oikeudet liikennealueella ja ilmoitus työnantajalle

Esitämme myös kysymyksen, olisiko aiheellista tarkastella tiedonsaantia ajo-oikeuden menettämisestä myös lentoasemalla turvallisuuskriittistä työtä tekevien työntekijöiden osalta (ilmailua palveleva maahenkilöstö)? Työntekijä voi menettää työn ulkopuolella ajolupansa ja viranomaisilla on tästä tieto, mutta työnantaja (esim. lentoasemanpitäjä) ei tätä tietoa saa.

Puhallutuksista ja huumausainetestauksista

Finavialla on sama haaste, mikä kuvattu ehdotuksessa, eli työntekijän ei ole pakko suostua puhallutuksiin tai testauksiin (s. 32).

Velvoite puhaltaa poistaisi tämän tyyppiset haasteet.

Tihveräinen Tero
Finavia Oyj